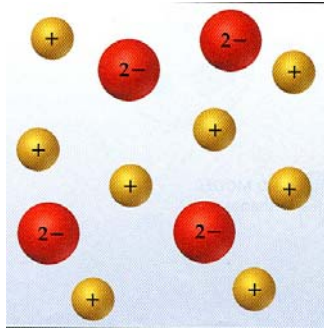

Efnafræði í 4. bekk MR.

Sýnidæmi við 4. kafla.

Sömu númer eru bæði í 9. og 10. útgáfu námsbókarinnar.

Svör og útskýringar við dæmin er að finna í námsbókinni.

Sýnidæmi 4.1

Myndin á að sýna eitt efnanna $MgCl_2$, KCl , eða K_2SO_4 í vatnslausn. Hvaða lausn sýnir myndin best?

Æfingadæmi

Ef þú ættir að teikna skýringamyndir (eins og sýnd í sýnidæminu hér að ofan) sem sýna ættu

vatnslausnir af jónaefnunum: a) $NiSO_4$; b) $Ca(NO_3)_2$; c) Na_3PO_4 ; d) $Al_2(SO_4)_3$. Hversu margar anjónir myndir þú sýna í hverju tilviki ef skýringamyndin sýndi sex katjónir?

Sýnidæmi 4.2

Flokkaðu eftirfarandi efnasambönd sem torleyst eða auðleyst í vatni: a) natríngarabónat (Na_2CO_3), b) blýsúlfat ($PbSO_4$).

Æfingadæmi

Flokkaðu eftirfarandi efni sem auðleyst eða torleyst í vatni: a) Kóbalt(II)hýdroxíð, b) Barínítrat, c) Ammóníumfosfat.

Sýnidæmi 4.3

a) Segðu fyrir um hvaða botnfall myndast þegar lausnum með $BaCl_2$ og K_2SO_4 er blandað saman. b) Skrifðu stillta efnajöfnu fyrir hvörfin.

Æfingadæmi

a) Hvaða efni botnfellur þegar lausnum $Fe_2(SO_4)_3$ og $LiOH$ er blandað saman? b) Skrifðu stillta efnajöfnu fyrir hvarfið. c) Mun botnfall myndast þegar lausnum $Ba(NO_3)_2$ og KOH er blandað saman?

Sýnidæmi 4.4

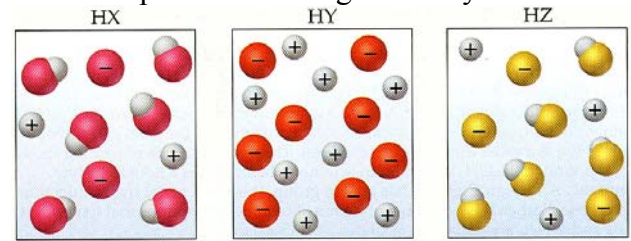
Skrifðu lokajónajöfnu fyrir botnfallshvarfið sem gerist þegar lausnum með kalsínklóríði og natríngarabónati er blandað saman.

Æfingadæmi

Skrifðu lokajónajöfnu fyrir fellingahvarfið sem gerist þegar vatnslausnum silfurnítrats og kalínfósats er blandað saman.

Sýnidæmi 4.5

Myndirnar hér að neðan sýna vatnslausnir þriggja sýrna (HX , HY og HZ) en vatnssameindirnar hafa verið fjarlægðar til að gera myndirnar auðskiljanlegri. Flokkaðu þær í rammar og daufar sýrur.

Æfingadæmi

Ímyndaðu þér skýringamynd af lausn sem sýnir 10 Na^+ -jónir og 10 OH^- -jónir. Nú er þessari lausn blandað við lausnina á mynd HY hér að ofan. Hverju myndi myndin líkjast ef hún ætti að sýna ástandið eftir mögulegt hvarf? (H^+ munu hvarfast við OH^- -jónir og mynda H_2O .)

Sýnidæmi 4.6

Flokkaðu eftirfarandi uppleyst efni, hvert fyrir sig, í ramma, daufa eða ekki rafvaka.: $CaCl_2$, HNO_3 , C_2H_5OH (etanól), $HCHO_2$ (maurasýra) og KOH .

Æfingadæmi

Athugaðu 1 L af vatnslausn sem í eru 0,1 mól af eftirfarandi efnunum. $Ca(NO_3)_2$ (kalsínítrat), $C_6H_{12}O_6$ (glúkósi), $NaC_2H_3O_2$ (natrínasetat) og $HC_2H_3O_2$ (ediksýra). Flokkið lausnirnar í röð eftir hækkandi rafleiðni byggt á þeirri staðreynd að eftir því sem jónum fjölgar í lausn eykst rafleiðnin.

Sýnidæmi 4.7

a) Skrifðu stillta heildarjöfnu fyrir efnahvarfið á milli vatnslausnar ediksýru ($HC_2H_3O_2$) og barínhýdroxíðs [$Ba(OH)_2$]. b) Skrifðu lokajónajöfnu fyrir hvarfið.

Æfingadæmi

a) Skrifðu stillta efnajöfnu fyrir hvarf kolsýru (H_2CO_3) og kalínhýdroxíðs (KOH). b) skrifðu nettó-jónajöfnu fyrir þetta hvarf.

Sýnidæmi 4.8

Ákvarðaðu oxunartölu brennisteins í eftirfarandi: a) H_2S ; b) S_8 ; c) SCl_2 ; d) Na_2SO_3 ; e) SO_4^{2-} .

Æfingadæmi

Hvert er oxunartölu í feitletruðu atómunum í eftirfarandi efnunum og jónunum: P_2O_5 ; b) NaH ; c) $Cr_2O_7^{2-}$;

d) $SnBr_4$; e) BaO_2 ?

Sýnidæmi 4.9

Ritaðu stillta formúlujöfnu og lokajónajöfnu fyrir hvarf áls við vetnisbrómíðsýru, HBr .

Æfingadæmi

a) Skrifðu stillta formúlu- og lokajónajöfnu fyrir hvarfið milli magníns og kóbalt(II)súlfats, b) Hvað oxast og hvað afoxast í hvarfinu?

Sýnidæmi 4.10

Mun vatnslausn járns(II)klóríðs oxa magnínmálm? Ef það gerist skrifaðu stillta formúlu- og lokajónajöfnu fyrir hvarfið.

Æfingadæmi

Hvern málmanna Zn, Cu og Fe getur Pb(NO₃)₂; oxað?

Sýnidæmi 4.11

Reiknaðu mólstyrk lausnar sem gerð er með því að leysa upp 23,4 g natrínsúlfati (Na₂SO₄) í 125 mL lausnar.

Æfingadæmi

Reiknaðu mólstyrk lausnar sem gerð er með því að leysa 5,00 g af glúkósa C₆H₁₂O₆ í vatni þannig að lausnin verði nákvæmlega 100 mL.

Sýnidæmi 4.12

Hver er mólstyrkur hvorrar jónar í 0,025 M vatnslausn af kalsínítrati?

Æfingadæmi

Hver er mólstyrkur K⁺ jóna í 0,015 M lausn kalínkarbónats?

Sýnidæmi 4.13

Hversu mörg grömm Na₂SO₄ þarf til að gera 0,350 L af 0,500 M Na₂SO₄?

Æfingadæmi

a) Hversu mörg grömm af Na₂SO₄ eru í 15 mL af 0,50 M Na₂SO₄? b) Hversu marga mL af 0,50 M Na₂SO₄ lausn þarf til að gefa 0,038 mól af þessu salti?

Sýnidæmi 4.14

Hversu marga millilítra af 3,0 M H₂SO₄ þarf til að gera 450 mL af 0,10 M H₂SO₄?

Æfingadæmi

a) Hversu margir lítrar af 2,50 M lausn blýnitrats innihalda 0,0500 mól af Pb²⁺? b) Hversu marga millilítrar af 5,0 M K₂Cr₂O₇ lausn þarf til að útbúa 250 mL af 0,10 M lausn? c) Hver verður styrkur lausnar ef 10,0 mL af 10,0 M stofnlausn af NaOH er þynnt í 250 L?

Sýnidæmi 4.15

Hversu mörg grömm af Ca(OH)₂ þarf til að hlutleysa 25,0 mL af 0,100 M HNO₃?

Æfingadæmi

a) Hversu mörg grömm af NaOH þarf til að hlutleysa 20 mL af 0,150 M H₂SO₄ lausn? b) Hversu marga lítra af 0,500 M HCl_(aq) þarf til að hvarfast fullkomlega við 0,100 mól af Pb(NO₃)_{2(aq)} þannig að myndist allt það botnfall af PbCl_{2(s)} sem mögulegt er?

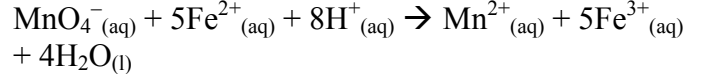
Sýnidæmi 4.16

Magn Cl⁻ jóna í vatni er ákveðið með titrun á sýninu með Ag⁺. Ag⁺_(aq) + Cl⁻_(aq) → AgCl_(s)

a) Hversu mörg grömm af klóríðjónum eru í sýninu ef 20,2 mL af 0,200 M Ag⁺ þarf til að hvarfast við allt klóríðið í sýninu? b) Ef massi sýnisins er 10,0 g hversu mörg prósent af Cl⁻ inniheldur sýnið?

Æfingadæmi

Sýni úr járn er leyst upp í síru og járníð breytist í Fe²⁺. Sýnið er síðan títrað með 47,20 mL af 0,02240 M MnO₄⁻-lausn. Oxunar-afoxunarhvarfið sem gerist við titrunina er eftirfarandi:

a) Hversu mörgum mólum af MnO₄⁻ var bætt í lausnina? b) Hversu mörg mól af Fe²⁺ voru í sýninu? c) Hversu mörg grömm af járninu voru í sýninu? d) Ef massi sýnisins var 0,8890 g hversu mörg prósent var járníð af sýninu?

Sýnidæmi 4.17

Ein aðferðin við að afhýða kartöflur er að baða þær í NaOH í stuttan tíma, fjarlægja þær úr NaOH-launinni og skola hýðið af. Styrkur NaOH er yfirleitt á bilinu 3 til 6 M. NaOH-launin er efnagreind með jöfnu millibili. Í einni slíkri efnagreiningu þarf 45,7 mL af 0,500 M H₂SO₄ til að hlutleysa 20,0 mL sýni af NaOH-launinni. Hver er styrkur NaOH-launarinnar?

Æfingadæmi

Hvert er mólstyrkur NaOH lausnar ef 48,0 mL þarf af henni til að hlutleysa 35,0 mL af 0,144 M H₂SO₄?